

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

2004-yil, 15-oktabr • № 41 (3767)

21 октябрда ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганига 15 йил тўлади

ТИЛ - МИЛЛАТНИНГ РУХИ

- Тил тилшуносга бўйсунмайди
- Миллий мағкуруни сингдириша энг макбул усул
- Миллий ўзлик хисси қандай уйғотилади?

Миллий ўзлини англаш миљий ўзига хослини англаш демақдир. Миллий ўзига хослик эса бевосита миллатнинг тили, маданияти, тарихи, руҳияти, дунёкарши кабиларда акс этади, уларнинг уйгуниги тарзида намоён бўлади ҳамда шундай идрок қилинади.

Тил ва тафракур муносабати, тилинг инсонни ҳайондан «жудо айлагар»(А.Навоий) мухим восита, фикрни ифодаловчи асосий курол (Куръони Карим, 55-сурә, 4-оят)

эканлиги, шунингдек, тилинж нисбатан тутган ўрни масалаларида доир жилд-жилд асрлар яратилган дейини ҳақиқатни бироз жўнлаштириш бўлади. Чунки ба масала билан тиљшуносликнинг алоҳидаги мактаб, оқим ва йўналишлари шугулланиб келган бўлса-да, шўро ҳукмрон мағкураси шароитида миллий онг, миллий мағкура масалаларини имлий ўрганиш ва муҳокама қилиш урғ бўлган эмас. Фақат истиқтол дарвидардагина мазкур муммаларни уларнинг ечими даражасида яққол акс этади.

Давоми иккичи бетда.

Кўнглига ёқсан одамга меҳр кўрсатиш кимнинг кўйидан келмайди дейиз. Барчага баробар бўлиш эса... осон эмас. Улуғлардан бирлари айтган экан, бу норасо дунёда яхшилар билан муроса қилишан енглий йўк. Чунки улар ҳар қандай ҳолатда сизни тушинаси. Агар ўзингни ақали санасан, ёмонлар билан муроса қил, уларнинг ҳам курмати ишонча килишади.

Одамлар ўртасида оқибат кучаса, жамият гуллаб-яшнайди, олам гузаллашиди. Бунинг учун, биринчи навбатда, жамият аъзоларида маърифат туйгуси кучли бўлиши керак. Дейлик бой — буғунги таъбири билан айтганда, тадбиркор ўзидағи бойлини Худо берган омонат деб тушинмоғи керак. Агар шундай деб англасса, уни факт ўз этиклижларигана сарфламайди. Бу бойлинида яхши келинган, ётим-есирнинг ҳам ҳақиқи борлингани унутмайди. Уларга тегисига қисмини ўз эгалларига оғринмай топширади. Бу, ўз навбатида, оқибатнинг кучишини хизмат килилади.

Мабодо мулкдор омонат ҳақини англамаси-чи? Факат ўзини кўрса-чи? Табиийки, у холда ўзига зам яйен қилиди. Берилган нэвъматлардан сўрабасимлар, мазмунидаги илоҳий амрни унунтган бўлади.

Баъзан шунчадай ҳам бўладики, бирон мулкдор қўйилган қарин-дошнининг, етим колган кўшини болаларнинг, кам таъминланган махалладошининг холидан хабар олмайди. Ҳатто дебдан сўрашса ҳам ўтибор бермайди. Лекин фалон пул турдагиган энг сўнгти марказадаги кимматбато машинасини авария қилинганда эса катта миқдордаги мабагни заррача оғринмай сарфлайди. Ўйлаб кўймайдики, эхтимол, ёнг эхтиёжмайди, одамлар жоҳнатини чиқармаганин шундурулганда ҳоли. Ҳозирингдан кўра озорк ҳарражатни ўз ўрнида сарфласа, балки шу тасодиф содир

бўйламасиди..

Рамазоннинг бекиёс ҳикматларидан биро ҳам инсондаги факат ўзинингна ўйлаш иллатини муложа ташишидадир. Бинонбин, рўза тутмок мулкоду тадбиркорга ҳам, кам таъминланганга ҳам бирдай фарз бўлган. Олдида факат анвойи неъматлар бўлишига ўрганган мулкдор рўза тутар экан, очлик, ташалиникона ўз вужудиде синаб кўради. Кўнглида тақдир тақосози билан кўйинрок ҳёт кечираётган кўни-кўнишнинг, ёру бирордаги нисбатан шафат ҳисси ўйнайди. Уларга мөрх кўрсатгиси келиб қолади. Натижада, ҳар иккি тоифа инсонлар ўртасидаги оқибат кучишини хизмат килилади.

Баъзан ўзига ҳам бўладики, бирон мулкдор қўйилган қарин-

дошнининг, етим колган кўшини болаларнинг, кам таъминланган махалладошининг холидан хабар олмайди. Ҳатто дебдан сўрашса ҳам ўтибор бермайди. Лекин фалон пул турдагиган энг сўнгти марказадаги кимматбато машинасини авария қилинганда эса катта миқдордаги мабагни заррача оғринмай сарфлайди. Ўйлаб кўймайдики, эхтимол, ёнг эхтиёжмайди, одамлар жоҳнатини чиқармаганин шундурулганда ҳоли. Ҳозирингдан кўра озорк ҳарражатни ўз ўрнида сарфласа, балки шу тасодиф содир

бўйламасиди..

Рамазоннинг бекиёс ҳикматларидан

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

Томошабинлар обёка калди, олишни ўзек ишларга ўзом давом этди.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

Томошабинлар обёка калди, олишни ўзек ишларга ўзом давом этди.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар сафидан яхши оғизи осон кечади.

— Режаларнинг билан ўртқошсанлиги?

— Аввало, ўзиши мувофакияти битирши ниятидан. Колверса, икодий ишларни, изланышни давом этитираман. «Ўзбекнаво» бирлашмаси биз ўшларга жуда катта ёрдан бўйида келияти. Уларнинг хомийлигиди факат Ялтада эмас, ундан аввалир Греция ва башка чет давлатларда ўтган танловларда ҳам иштирок этади.

— Диана, ғалаба муборак. Ҳалқаро фестишли зафар кучини осон бўйламагандир?

— Албатта, қаттиқ хаяжонларидан, аммо устозларим Мансур Тошмалов ва Фарҳод Жўраевлар дадла беруб турishi. Фестивалга МДХ ва башка Европа давлатларидан кўпгина истедодиди ҳонандалар келишганди. Шунинг учун совриндорлар са

ДИЙДОРНИМIZ ИЛОХИЙ ТАКДИР

Хамма таъқиқларни бузуб келаман,
Хамма эшикнан келаман ёби.
Ё буткул сенини буламан,
Ё...

буткул кетаман ўзимин топиб!

«Севаман...» деб айттил...
«Севаман...» деб айтти...
Жоним кўзларинга қалқиб турган пайт
Фақат ҳозир борман,
Ҳозир мавжудман!
Мени олиб қолгин,
Эй мунаввар байт!

Ўтказиб юборма!
Ўтман, тўғонман,
Сенисиз кетса чархни ёнидрадиган.
Ўзини-ўзига кул қилиб юйиб,
Ўзини-ўзидан тонидрадиган.

Хархида бир осмон юшаган бахтман!
Ишқидан юз Лайи яралган малак.
Дуҳаҳдан жаннатта еттан дараҳтман,
Фақат сенга керак бўлмаган юрак...

Кўксинта бир тола нурдай сингасам,
Менинг умрим нима еру фалака?
Сенинг нигоҳинта етмоғим учун,
Мин ғуллар яшадим...

ХУДОДАЙ ЯККА!

Кўлингда титраган кўлларим ҳаққи,
Юлдузлар тиг бўлиб санчиласидан,
Қорону дунёнинг тегиронида
Вужудимиз дондай яничиласидан.
Сарқаш сочларингнинг сўронарида
Хисарим йилларга суворилмай туриб,
Бир аччиқ севингин согнингларда
Борлигим йўқлика йўғрилмай туриб...

Айтаг...

қўлларинг билан...
Токи тилга кирсан ҳар зарра қонинг,
Токи мени кутуб толган руҳингда
Шовуллаб ўйонсан гўзал исенинг!
Сен ахир самосан,
Сен ахир агад!

Менга ҳад бергил, эй илоҳий туш!
Токи учуб келиб зулмат қызидан
Мен ҳам яралланган баргирингда бахтум!
Томчи ёмғига зор, маҳтал гиёҳдай
Жоним кўзларингда титраб турган пайт
Хеч кимга ишонмай,
Хеч кимга бермай,
«Севаман...» деб айттил...
«Севаман...» деб айтти...

* * *

Бошимдан мухаббат нурларини соч,
Қонимда сезайин аланинг кучин.
Оллоҳ бизни берган ёргу дунёга

Бола ўйнинг остоносига sumingа-
сими ташлаб, пойбазалини ечаёт-
ганида ховли томондан дадасининг
озови ўшилтиди:

— Ботир болам, санмисан?
Дадасининг кайфиги яхши шекили, чунки яхши бўлса, уни
хозиригидан «Ботир болам» ёхуд
— «Ботир бола», деб яхши одати
корча.

— Менман дада, — деб кўиди у
овози жаранглаб.

— Бияқка ке! — деди дадаси
эржалочи охандаг.

Ботир ўйга кириб, апил-тапил
киммаларини алмаштирида-да, кай-
тиб чиди. Кўрадига сувда кўлини
чайди, ховлининг этагига караб
корди.

Дадаси ўтталаб колган бахор-
нинг танини кўидиргувчи оғобри-
дан кочиб, ховлининг катта бир кис-
мини егаллаган уланк ўтирининг
соясида билан гаплашиб ўтиради. Ботир
Тўлкин чўлникини яхши билади —
дадасининг синдоши. У асли
трактор босиб колгач, обғидан ай-
рилиб, нафакага чиқволган, янын
анча-мунча одамнинг вактини
ўтири оладиган гирбекори.

— Ассалома лейким, — деда са-
лом берган Ботир аввал мажхон,
сунг эса дадаси билан сўраши.

— Келдингни, Ботир бола? Қани,
ўти-чи! Корин ҳам очгандир?..

— Дадаси уни ёнига ўтиказди. — Аян
энсанникига кетганида бир маза
квилвалик, ўйлим. Қани, ол-чи?

Ўтрадига иҳам кирчимон дас-
турхон устида бахорда анча
такник бўладиган егулигар бор
эди. Помидор, бодиринглар паррак-
паррак килиб тўралган, уларнинг
такник ранги кўзни қамаштиради.
Тоқодда эса ковурилган гушт. Ба-
хорда нарсалар фарон пул тури-
шини бола бўлса ҳам Ботир
яхши биларди. Унинг оғзи сувла-
ниб, юшмоккина оби нонга кул
узатди.

— Сен тортинмай оловур, — деб
кўиди Тўлкин чўл тилинг калдирар.
— Гўштдан ол-чи! — У бир бўлак
гўшти Ботирнинг олдига сурди.

— Қани, урдик! — деди дадаси
кўлига піленин оларкан.

Иё, арак ичишётган экан-да. Ҳа,
билиади — бу дадасининг «иши». Дадаси шунака — бир ойда бер
кор, ўзи айтмоқи, «бушалиб, би-
тини тўвлодали». Ўшандайм кў-
нуччада ичиб юрмади, хамма нар-
санни сотиб олади-да. Тўлкин чўл-
кими ёки бошқа бирон дил яки
ошинасини, уйга бошлаб кела-
ди-ю, битта-яримта арак ичишиб,
мана шунака гаплашиб ўтиришади.

Бундай пайтада дадасининг гапини
тинглагуви одам топилса бўлди,
ёзилгандан ёзилади. Тўлкин чўл-
кими ўйнаган кўпка бўлди.

Ботир корнини боллап тўйғазиб
олгач, ўйнаган кўнага юргари...

Тушдан кейин дадаси Тўлкин
чўлкими куатини чиқанида. Ботир
Ана энди дадаси очилгандан очи-
ли...

Ботир корнини боллап тўйғазиб
олгач, ўйнаган кўнага юргари...

Сиз минан бўлса кўрамизда,
Ботир бола. — Дадаси кенжатойи-
ни бўлакча суюради, эндиғина бе-

Зебо МИРЗО

Севилмоклик учун,
Севимоқни учун...
Бармоғим учда — Осмон эшигиги
Очиб кўрсатаман мукаддас Кўкни!
Агар ишонмаса, ҳамма ўқисин:
Бизнинг дийдоримиз Худонинг ҳумки!

Мен балки Ҳаввоман,
Сен — Одам Ато,
Жаннат боғларидан тушганим ҳақдири.
Бизнинг дийдоримиз — энг буюк ато,
Бизнинг дийдоримиз — илоҳий тақдир...

Сир ошкор эттанин севмайди Худо,

Сен дилга қулоқ тут,

Ўйланмоқ нечун?

Ахир иккимизга зор эди дунё

Севиги нималигин билмоқлик учун...

* * *

Ҳазин куз,
хаста куз,
хотиротим куз.

Дараҳт вужудимда ийглаётган кўз.
Чорладим ҳар битта япрогим билан,
лек унинг тилида айтольмадим сўз...

Бўйласам...
энг бор осмон эди у.

Кўлимда кўлларин тафти ҳовури,
Бир яшил буг бўлуб ўшаган эдим,
Лаҳзада сарғайти ҳедин шовури.

Ҳазин куз,
хаста куз,
хотиротим куз.

Юратимни енди тунлар қафаси.

Айт, кимнинг кўксиди тош қотдийкан у?

Үйготай дейман-у,

етаси мағасим...

Сочлари ёйилган ҳурга айланбি,
Тушимда ортидан йиглаб юргурдим...

Баҳор бўлумоқчиидим унинг бағрида

Наҳот ҳазонрезиг бўлиб ултурдим?

Ҳазин куз,
хаста куз,
хотиротим куз.

Маънос юрагимда очармисан кўз?

Овозин...

өзовин эслаб соғнидим,

Дилли эзётган согнидим, афсус?

Ҳар бир бағрим билан унни ҳедим,

Ёмғигар зор, маҳтал гиёҳдай

Жоним кўзларингда титраб турган пайт

Хеч кимга ишонмай,

Хеч кимга бермай,

«Севаман...» деб айттил...

«Севаман...» деб айтти...

Менингсиз...

Ҳазин куз,
хаста куз,
хотиротим куз.

Менингсиз...

Мени

Боши биринчи бетда.

Агадаров Ислом Иброхимович. 1886 йили Бухоро шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти — ўрта, Ўзбекистон ССР саноат кооперацияси вакили, Москва шаҳри, Цветной Бульвар, 16/31-йида яшаган. 1932 йил 1 декабрда шаҳрида мавзудатни келиптиришди. Шу боис күйидаги катагор курбонларининг ургу-аймоги, оила аъзолари, шаҳид кетганинг хакида кискача маълумотлар көлтирилди. Уларнинг хәтт ўйли, кисмати, авлод-аждорлари, якинлари хакида маълуматлар, материалар тўплаб уларни китоб холига келтириши ниятидамиш. Шу йил Тошкент шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти — олий, адабийтчи, Тошкент шаҳрининг Шайхонтохур дасаси, Дархон маҳалласида, 17-йида яшаган. 1929 йил 6 ноябрда қамоққа олинган. 1931 йил отилган.

Абдурашидов Мунаввар Кори. 1878 йили Тошкент шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти — ўрта, адабийтчи, Тошкент шаҳрининг Шайхонтохур дасаси, Дархон маҳалласида, 17-йида яшаган. 1929 йил 6 ноябрда қамоққа олинган. 1931 йил отилган.

Ширахмадов Нажмиддин. 1900 йили Тошкент шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти — кўни, машғулоти аник эмас, Тошкент шаҳри, Бешоғоч даҳаси, Машир маҳалласида яшаган. 1929 йил 11 ноябрда хибога олинган.

Тиллахонов Салихон. 1890 йили Тошкент шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти — кўни, машғулоти аник эмас, Тошкент шаҳри, Бешоғоч даҳаси, Машир маҳалласида яшаган. 1929 йил 6 ноябрда қамоққа олинган.

Махсудов Тангирил Ҳожи. 1900 йили Тошкент шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти — тугалланмаган олий, «плодовинсоиз» инструктори, Тошкентнинг Девонбоши мажаласида яшаган. 1929 йил 6 ноябрда қамоққа олинган.

Абдурашидов М.К., Ширахмадов Н., Тиллахонов С., Махсудов Т.Х. ОГПУ коллегияси томонидан 1931 йил 25 апраеда отувга хукм этилган.

Бурашев Ҳаниф Ҳасанович. 1900 йили Наманган шаҳрида туғилган, татар, ВКП(б) аъзоси, маълумоти — тугалланмаган олий, ССРР дехончилини халк комиссарлигининг режа-малийни бўлимни, Москва шаҳрининг Серифимович кўчаси 2-йида (хукумат ўйида) 320-квартирида яшаган. 1937 йил 25 июнда қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1938 йил 13 февралда қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1938 йил 8 апраеда отувга хукм килинган. 1938 йил 22 марта отилган.

Каҳаров Абдуразак Кахорович. 1895 йили Кўкон шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти тугалланмаган олий, сув окуми курилушига эътиди электрик, Москва шаҳрида Страстный бўльши, Москва шаҳрининг Серафимович кўчаси 2-йида (хукумат ўйида) 320-квартирида яшаган. 1937 йил 25 июнда қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1937 йил 2 ноябрда қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1938 йил 13 февралда қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1938 йил 8 апраеда отувга хукм килинган. 1938 йил 18 апраеда отилган.

Икромов Амал Ҳикромович. 1898 йили Тошкент шаҳрида туғилган, ўзбек, руҳони оиласидан, маълумоти ўрта, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий комитетининг биринчи котиби, Тошкент шаҳри, Гогол кўчаси 71-йида яшаган. 1937 йил 20 сентябрда қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1938 йил 13 марта қамоққа олинган. ССРР Олий Суди Ҳарбий Коллегияси 1938 йил 8 апраеда отувга хукм килинган. 1938 йил 22 марта отилган.

Абдуллаев Файзий. 1896 йили Яваш кишлоги, Джавий (хужжатда шундай берилган — Р.Ш.) районида, Орол шаҳрида туғилган, ўзбек, партиясиз, дехон, кулоқ оиласидан, кулоқ оиласидан, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, маълумоти — кўни, собиб мулла. 1934 йили қамоққа олинган, ақсилинилобий тарғиботи учун олий жазо — отувга хукм килинган. Ҳукм 1938 йил 27 марта ижро этилган.

Сулаймонов Шайди. 1904 йил Вороди кишлогида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, жазони Дмитлагда қамоққа олинган. Ҳукм 1938 йил 27 марта ижро этилган.

Марказий архиви ва унинг Москва бўлимида сакланмоқда. Дмитров лагеридаги ўзбек маҳбусларидан отилган 51 юртада шундай кискача маълумотлар көлтирилди. Уларнинг хәтт ўйли, кисмати, авлод-аждорлари, якинлари хакида маълуматлар, материалар тўплаб уларни китоб холига келтириши ниятидамиш. Шу йил 9 апраеда қамоққа олинган. Ақсилинилобий фаолиятда айланни отувга хукм этилган, ўзбек, ўзига тўк дехон оиласидан, партиясиз, саводсиз, дехон, якка хўжалик, түғилган ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, партиясиз, маълумоти кўни, Фиждувон кишлогида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, партиясиз, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, жазони Дмитлагда үтаган, бу ерда «Омуттия» участкасида умумий ишлардада яшаган. 1938 йил 28 февралда қамоққа олинган, ақсилинилобий тарғиботда айланни отувга хукм этилган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Бердиков Мулла Харун. 1893 йил Ўргут райони Фиждувон кишлогида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, партиясиз, маълумоти кўни, Фиждувон кишлогида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, партиясиз, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, жазони Дмитлагда үтаган, бу ерда «Омуттия» участкасида умумий ишлардада яшаган. 1938 йил 28 февралда қамоққа олинган, ақсилинилобий тарғиботда айланни отувга хукм этилган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Воҳидов Ваҳобхон. 1897 йил Баликчи район Чинобод кишлогида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, партиясиз, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, Октябр кўчаси 2-йида яшаган. 5 йил муддатда меҳнат тузатув лагерига хукм этилган, жазони Дмитлагда үтаган, бу ерда «Омуттия» участкасида умумий ишлардада яшаган. 1938 йил 10 марта олинган, ақсилинилобий тарғиботда айланни отувга хукм этилган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Хошимов Ҳарон. 1893 йил Ўргут райони Фиждувон кишлогида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, партиясиз, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, жазони Дмитлагда үтаган, бу ерда «Омуттия» участкасида умумий ишлардада яшаган. 1938 йил 10 марта олинган, ақсилинилобий тарғиботда айланни отувга хукм этилган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Исаев Раҳаб. 1900 йил Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда килинган, ўзбек, партиясиз, маълумоти кўни, колхози, шу кишлогида дехон оиласидан, партиясиз, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, жазони Дмитлагда үтаган, бу ерда «Омуттия» участкасида умумий ишлардада яшаган. 1938 йил 17 марта махбуслар орасида ақсилинилобий тарғибот олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мадаминов Мавлон. 1911 йили Фарғонанинг Лаган (Маган) кишлогида туғилган, тоҷик, ирик бой, кулоқнинг ўғли, партиясиз, маълумоти ўрта, Лаган кишлогида туғилган, ўзбек, махбуслар орасида айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Миржалоев Маматкул. 1910 йил Кўкон шаҳрида туғилган, ўзбек, дехон, кулоқ оиласидан, чаласавод, ўз хўжалигини ишлаган, жазони Дмитлагда үтаган, 1931 йил 10 йилга махнот тузатув лагерига хукм этилган, жазони Дмитлагда үтаган, 1934 йил 10 йилга махнот тузатув лагерига хукм этилган, жазони Дмитлагда үтаган, 1936 йил 10 йилга махнот тузатув лагерига хукм этилган, жазони Дмитлагда үтаган, 1938 йил 17 марта махбуслар орасида ақсилинилобий тарғибот олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Исматов Файзи. 1912 йили Бухородаги Ҳарғуш кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Маманазаров Эрбан. 1918 йили Фории Фории райони Устукан кишлогида туғилган, ўзбек, партиясиз, маълумоти кўни, колхози, шу кишлогида яшаган. 1934 йил 10 йилга махнот тузатув лагерига хукм этилган, жазони Дмитлагда үтаган, 1938 йил 26 марта махбуслар орасида ақсилинилобий тарғибот олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

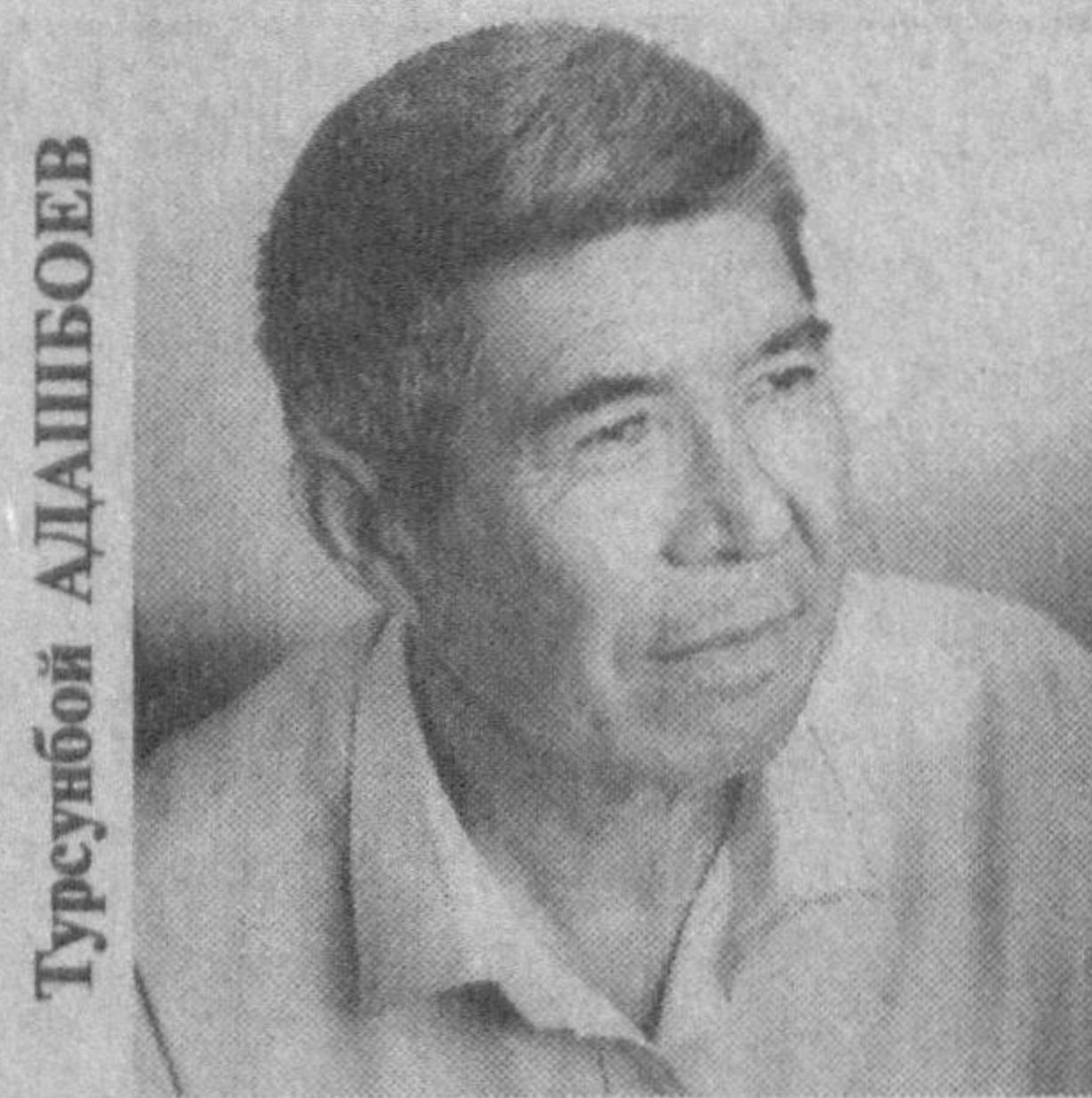
Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон оиласидан, тарғиботи олиб борганиликда айланни отувга хукм килинган, ўзбек, ўзига тўк дехон ижро этилган.

Мирзалиев Ҳамид. 1911 йили Ҳоразмийнинг Сажхон кишлогида дехон

КЎЗ ТЕГМАСИН

Хоразмик танинсан санъаткор, машхур кўйирчоқ устаси Мансур Курёзевга

Завку шаврқа тўлиб-тошикни, Кўргазмани томоши қилиб Кадим Ургач, кўхда Осиё, Аксин тонган мукаммал, тиник, Мансур Курёз юргта мөхрини, Колдулардек сочиб ташлатан. Бекасин тўй кийган боболар, Мехмоннавоз — кўнгли яшнаган. Атлас кўйлаб кийкан қизалар, Гул дасталар ўткам ва шоён. Шинам залла, турфа рангларда, Ўзбекистон бўлар намоён. Кўз тегмасин, Сиздайд ўлоннинг, Иқтидори, гайрат, шахдига. Фабриканин ахволи тайин, Улар қажон, факат нақдига... Болажонлик — буок фазилат, Тарк этмасин қаён бормайлик. Ўзларининг қўлида, дўстим, Биз кўйирчоқ бўлиб қолмайлик...

ШУНҚОР БҮЛСА

Камбар бобо чавкар отин, Емлаб қараб, Елини тараф, Чўмилтириб Ҳошимжонга, Тушунтирар ўздан келган Кошимжонга: — Бу куюшкон, унга афзал

БОЛАЖОНЛИК ~ БУОК ФАЗИЛАТ

Ўмулдурук. Буничи-чи, белгов эмас, Босма айл, Яша, қойил! Кумуш юган, сўвлиқа мос Бирлашади.

Тизин эса бедов билан Сирлашади. Бу — ўзанг, погонали Пиллапою. Отта миссанг, ўта кулад Зинаопа. Гилам — ёпкич, тахти — равон, Эгар дерлар. Фиркуйдайн тулпор бўлса, Шунқор бўлса, Чавандозинин боши кўкка Тегар дерлар. ...Камбар бобо ўз сухбатин Тиндириб. Набиралар билмаганин, Билдириб. Иккенин чавкарига Минидириб. Карчигайга қамчи урди Елдириб...

ЎЛАНБУЛОК

Ўланбулоқ ўланингни сур бўлдим. Қавсар судон саночимга, куяр бўлдим...”

Халик ќўшиги

Собит айтар, — етиб қелдик, Дўстлар Ўланбулока. Сергак тортиб, аланглаймиз, Караб ага ўти бўёқа. Ўти булок, ўтича чашма, Кикирлаб кўшик айтар. Ҳасратини, дарларини, Бикирлаб жўйиб айтар. Уни англаб, етолмайди, Бу ердан ўтган барча.

Ўз-ўзидан олов чиби, Ёнаётир кекса ари. Кийик ўтнинг ифорига, Тулиб-гошага куоги. Мен-чи, Ўланбулоқ билан Суҳбатлашдим тонг чоти. — Кониб ичинг ва лекин, Ифлос қылма, булгана. — Кайнаб тургин ҳамиши, Сўниб қолма, кургама. Покизалик, беғуборлик, Факат сенга яршаган. Ой чўмилб қўйинингда, Юлдуз аксин талашган. Азим тоғлар қўриқидир, Қинриқидик нўйалдан. Ёмон кўздан Тангрим асрар, Айро тушига ўландан...

КАМАЛАК

Чодир тикшиб ултурмасдан, Жала қўйди, гўё қасдан, Югурудик-эй, югурудик.

Ташлаб иргай таёни, Кўлга облиб ёёкини, Форга зўрга ултурдик.

Лола ёмғир рақсида, Зийир тогам маҳсида, Ковушини инутган.

Кўтарганча кифтида, Синчалак гор шифтида, Товушини инутган.

Фордан пастта бир қара, Ҳар жилгадан шаршара, Сойга қараб юкиннан.

Киғир уса сохи дам, Ҳаандон писта соҳидан, Марваридлар тўклини.

Уни англаб, етолмайди, Бу куюшкон, унга афзал

Тинди олашовутлар,

Турмакланиб булутлар, Үрин одди тахмондан.

Носир айтар, — Асли бу, Кўзилатини фасли бу, Омон ўтсин сақмондан.

Олам бирдан ёришиб, Гор ҳам нурга кориш, Кўёш зар сочиб турар.

Фасллар эркасида, Осмондинг елкасида, Турфа ранг сочиқ турар.

ЖАСОРАТ

Йўлбарсадайн бир мушук, Хуррак отиб ётиди. Ё мусаллас ичтани, Гўё тошдек котиди.

Ухлашлари хонтахлит, Пар ёстиқда қашнинган. Мўйлаби, лаб-луннинг, Гуруч, сабзи ёшишган.

Яқинлашмани охиста, Караб сўлу соғимга. Девзирали туручдан, Палов етган чоримиди.

Бу ишими ўзимча, Ботирликка йўйдим ман. Тушлик жуда соз бўлди, Ошга роса тўйидан ман.

Лунжидаги ёғди ҳам, Яхшила ёлаб кўйдим. Ҳатто нахомк мўйлабин, Охиста тараф кўйдим.

Тенг-тўшларин ташмани, Унга бўқар анграйб. Ота сичон, балли, деб, Ўпид кўйди манглайин.

Олдинда — уч ойлик имтиҳон, Доридир қишига куз чўни ҳам. Бир бошнинг галласи — бир жаҳон. Пахтали бўлслайди дўшини ҳам... ...Тўйга боршини керак.

КУЗ хаёлари

Узайр сахарги ўйкулар, Жунжика боплайди азонлар. Кўнгилга солиниб гулувлар Шивирлаб ўтди хазонлар: «Пайтоқ олишининг керак».

Кўёшни симирган мевадан Анордай ёрилар бозорлар. Қиши гами юқидир... теваға, Сенин энг англагич — қозонлар, Томат қилишинг керак.

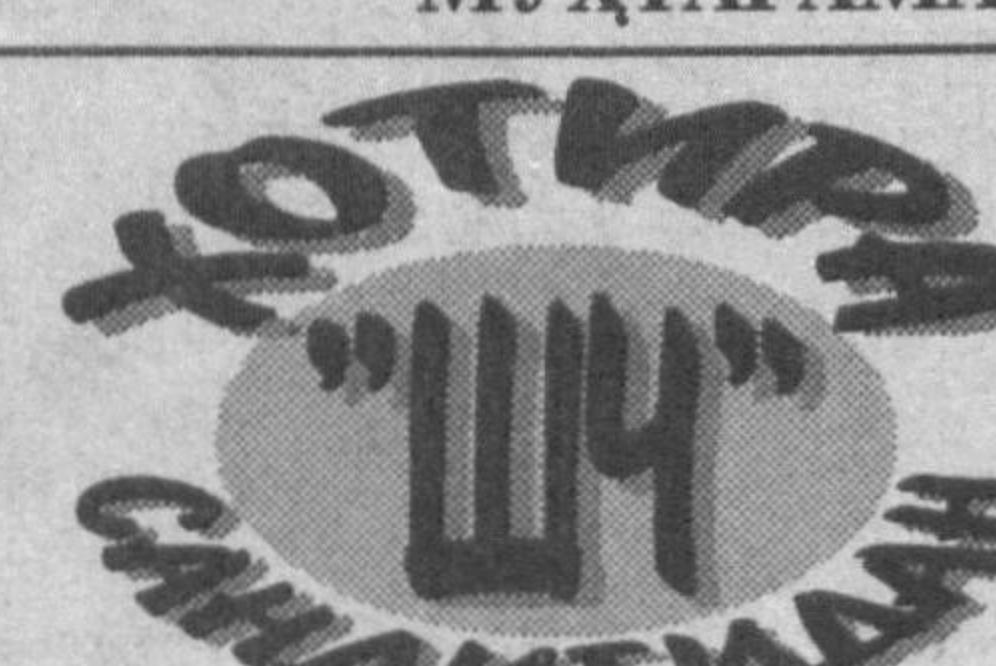

Эшикни зичласанг ҳам ҳарчанди, Белиннинг уради шамоллар. Тутудан чиқди ҳижолат Қадрдан чоноплар, рўмollар, Ямоқ солишининг керак.

Киши, ахир, ҳар йили келар тўй, Жануб-ку, жун рўмол на даркор? Кўнгилга ўрмалар ёрў уй: «Бўларми, бўлмасин бу йил қор...» Кино кўришинг керак!

МУХТАРАМА

КУЗГУН

Нияти ёвуз Бузгун. Жўжа, ўғирлар Кузгун!

Ўз тўпидан Айрилиб — Қанотлари Қайрилиб Қорадри бир Оқ жўжа.

Ўлгудай Суллоҳ жўжа. Қўқда кузгун Айланб.

Чангол солди. Шайланиб. Кўттаргач, Оқ жўжани.

Уша — Суллоҳ жўжани. Кучугим Тишлаб қолди Калласи Ишлаб қолди!

ЧУМОПИ

Чарчаш нима, билмайди, Мехнат қилиб, тимайди. Дон тўплаб толмас ища, Мұхтоҳ бўлмайди қишида.

Хурмат килар бир-бирин, Тер тўкка, нон ҳам ширин. Мехнат завкин сезади, Бирлашади — ўзади.

БАРИДАН ҚОВУН ЯХШИ

Узум гуж-гуж писса ҳам, Сира бўйин етмайди.

Олма шохин тортикал, Кўл ғузман — етмайди.

Барчасидан қовун соз, Пайкал узра думалар.

Чумоли ургун еб, Дунгитенада кум элар.

ШОХМОТ

Оқ фил ўнгдан уради,

Фарзин пойлаб турди.

Киннаганди кора от —

Оқ пошиоси бўлар мот!

ЁТИК

Оёқ, кўлсиз кўйлак кийиб,

Тураг бобом ёбонида.

Багриди пар, унга сафар,

Шайдир момон қошида.

Робиддин ИСОКОВ

Хўш, натича қандай? Ҳар иккни болашини дастхатлари айнан бир хилдади

мутахассиси хайртага солади. «Демак, — деб хуласолиди ўзидан иштагириб, одамни

хайртагида ўзиганини ўзидан иштагириб, одамни